

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

Затверджено

на засіданні кафедри економіки підприємства
економічного факультету Львівського
національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 1 вересня 2023 р.)

Завідувач кафедри

проф. Світлана УРБА

Силабус з навчальної дисципліни
«КОНТРОЛІНГ У БІЗНЕСІ»,
що викладається в межах ОПП
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Львів 2023р.

**Силабус курсу
КОНТРОЛІНГ У БІЗНЕСІ
2023-2024 навчальний рік**

Назва курсу	Контролінг у бізнесі
Адреса викладання курсу	м. Львів, проспект Свободи, 18, кафедра економіки підприємства
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра економіки підприємства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	для здобувачів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (курс за вибором студента)
Викладач (-і)	КОСОВИЧ Богданна Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства економічного факультету
Контактна інформація викладача (-ів)	ел. пошта bogdanna_k@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	Консультації відбуваються згідно із затвердженим кафедрою планом консультацій. Он-лайн консультації за попередньою домовленістю.
Сторінка курсу	http://econom.lnu.edu.ua/academics/master/curriculum-entrepreneurship
Інформація про курс	Курс розроблено так, щоб сформувати у студентів знання про особливості забезпечення ефективного успішного розвитку підприємства у волатильному середовищі, аналітично обґрунтувати та виробити правильні управлінські рішення, вміння напрацьовувати важливу релевантну інформацію для стратегічного розвитку підприємства, бачити інноваційні прориви, формувати креативні ідеї розвитку бізнесу в умовах нестабільності й ризику, забезпечення ефективності й конкурентоздатності підприємництва на міжнародному ринку.
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна «Контролінг у бізнесі» є вибірковою, викладається в сьомому семестрі 4 року навчання для студентів університету, що здобувають ступінь бакалавра, в обсязі 3-х кредитів (за Європейською Кредитною Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Контролінг у бізнесі» є формування комплексу знань, умінь і навичок з методики та техніки проведення аналітичних досліджень для обґрунтування стратегічних управлінських рішень, напрацювання альтернатив, вивчення концептуальних засад та організаційно-

	<p>методичних основ функціонування системи контролінгу у бізнесі, яка направлена на ефективний результат й успішний розвиток бізнесу.</p> <p>Особлива увага при вивченні курсу «Контролінг у бізнесі» приділяється аналізу самого предмета, об'єкта та методології, а також ознайомлення з ключовими концепціями контролінгу в управлінні ресурсами підприємства за умов нестабільності як внутрішніх так і зовнішніх факторів, виявлення резервів підвищення ефективності в діяльності суб'єкта господарювання.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Базова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кизенко, О. О. Стратегічний контролінг: концепція і системна реалізація на підприємстві : монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 244 с. 2. Кизенко О. О. Формування зон контролю в системі стратегічного контролінгу підприємства. Бізнес Інформ. 2019. № 1. С. 396–402. 3. Кизенко О. О. Стратегічний контролінг як чинник забезпечення економічної ефективності новаторських продуктів компанії. Економіка та підприємництво. 2019. Вип. 42. С. 24–36. 4. Косович Б. Контролінг як інструмент забезпечення ефективного розвитку бізнесу. Вісник Львівського університету / Збірник наукових праць за ред. С.М. Панчишина. Серія економічна. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. Випуск 56. С.45-53. DOI: http://dx.doi.org/10.30970/ves.2019.56.0.3005 5. Михасюк І., Гукалюк А., Косович Б. Проблеми конкурентоспроможності українського підприємництва і торгівлі в умовах глобалізації. Вісник Львівського університету. Серія економічна. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. Випуск 56. DOI: http://dx.doi.org/10.30970/ves.2019.56.0.3028. С. 308-314. 6. Mukhasiuk I., Kosovych B. Innovative activity and security of Ukraine in conditions of war. Kksiazce : Współczesne organizacje. Zarządzanie-Innowacje-Rozwój. Prace Naukowo-Dydaktyczne. KUZ KROSNO. 2020. 15 s. 7. Михасюк І., Косович Б., Лукашенко Т. Регулювання розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності в умовах економічної нестабільності: монографічний навчальний посібник. Львів : Ліга-Прес, 2020. 303 с. 8. Пушкар М. С. Контролінг : монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 1997. 146 с. 9. Пушкар М. С., Пушкар Р. М. Контролінг - інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2004. 371с. 10. Управлінський контролінг /О.Б. Бутнік-Сіверський ; за ред. Г.О. Швиданенко. Київ: КНЕУ, 2015. 156 с. 11. Фалько С. Г. Контроллинг: миссия, современное состояние и перспективы развития. Формування ринкової економіки. Спецвипуск «Контролінг у бізнесі: теорія і практика». Київ: КНЕУ, 2008. С.3-11. 12. Шепітко Г. Ф. Контролінг: посібник. Київ : Вид-во Європ. Уп-ту, 2005. С.136. <p>Допоміжна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Чинний з 01.01.2004 (станом на 01.01.2019 р.) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 18, № 19-20, 21-22. 144 с. 14. Європейський Центр Розвитку наукових досліджень в економіці і статистиці. URL : http://ecares.ulb.ac.be/

	<p>15. Михасюк І., Сухай О., Гукалюк А., Косович Б. Зовнішня торгівля і біржова діяльність: глобалізаційний аспект (монографічний навчальний посібник). Львів : Ліга-Прес, 2016. 298 с.</p> <p>16. Косович Б. Ризики розвитку малого підприємництва в сучасних умовах глобалізації. Науково-практичний журнал. Економіка та держава № 5. 2020. (DOI: 10.32702/2306-6806.2020.5). С.88-92.</p> <p>17. Král B., Mikołajewicz G., Nowicki J., Šoljaková L. Professional Competences of Controllers: The Case of Poland. European Financial and Accounting Journal. 2017. Vol.12, № 2. P. 17-40.</p> <p>18. Kyzenko O., Hrebeshkova O. Transformation of the strategic controlling system under the influence of the digital economy: the experience of Ukrainian enterprises. Zarzadzanie. 2018. № 30. P. 155–162.</p> <p>Інформаційні ресурси: Міністерство освіти і науки України. Наука. URL: http://mon.gov.ua/activity/nauka Програма ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020». URL: https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020. Державний фонд фундаментальних досліджень. URL: http://www.dffd.gov.ua/index.phplang=ua. Офіційний сайт Державної служби інтелектуальної власності України. URL: http://sips.gov.ua/ Державний комітет статистики України. URL: www.ukrstat.ua Український центр економічних і політичних досліджень ім.О. Разумкова. URL: www.uceps.org Газета «Урядовий кур'єр». URL: www.ukurier.gov.ua Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua Бібліотека банківської справи. URL: www.lib.academv.sumy.ua Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. URL: www.lsl.lviv.ua Законодавство України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.</p>
Тривалість курсу	90 год. 3 кредити
Обсяг курсу	48 години аудиторних занять, з них 32 години лекцій, 16 годин практичних, 42 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення вивчення вибіркової дисципліни «Контролінг у бізнесі» студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - роль і призначення контролінгу в системі управління підприємством, його сутність, мету, функції та основні завдання; - обґрунтовувати сутність, мету та завдання оперативного і стратегічного контролінгу, визначити їх методичний інструментарій, основні риси та властивості; - методику та техніку проведення аналітичних досліджень для обґрунтування стратегічних управлінських рішень; - концептуальні засади та організаційно-методичні основи функціонування системи контролінгу у підприємстві; - визначити основні засади та організаційно-методичні основи формування та функціонування системи

	<p>контролінгу у підприємстві;</p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснювати аналітичне дослідження всіх сторін діяльності суб'єкта господарювання; - застосовувати інструментарій контролінгу на підприємствах різних сфер діяльності; - проводити аналіз зовнішнього і внутрішнього середовищ діяльності підприємства, використовувати основні елементи стратегічного аналізу, здійснювати пошук "слабких" і "вужьких" місць в діяльності підприємства; - загальні закономірності планування, прогнозування, нормування на підприємстві; - особливості впровадження та різновиди систем бюджетування, сфери застосування різних типів бюджетів; - здійснювати аналіз, ідентифікацію та оцінювання проблемних сторін. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розкривати роль і призначення контролінгу в системі управління підприємством, його сутність, мету, функції та основні завдання; - обґрунтовувати сутність, мету та завдання оперативного і стратегічного контролінгу, визначити їх методичний інструментарій, основні риси та властивості; - виробляти та напрацьовувати альтернативи для прийняття креативних управлінських рішень; - визначати основні засади та організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності; - здійснювати аналітичне дослідження всіх сторін діяльності суб'єкта господарювання; - застосовувати інструментарій контролінгу на підприємствах різних сфер діяльності; - проводити аналіз зовнішнього і внутрішнього середовищ діяльності підприємства, використовувати основні елементи стратегічного аналізу, здійснювати пошук "слабких" і "вужьких" місць в діяльності підприємства; - загальні закономірності планування, прогнозування, нормування на підприємстві; - особливості впровадження та різновиди систем бюджетування, сфери застосування різних типів бюджетів; - напрацьовувати важливу релевантну інформацію для стратегічного розвитку підприємства; - бачити інноваційні прориви й формувати креативні ідеї розвитку бізнесу в умовах нестабільності й ризику; - генерувати управлінські рішення, які б забезпечували ефективний результат й успішний розвиток підприємства.
Ключові слова	Контролінг, забезпечення успішного розвитку, розвиток інноваційних ідей підприємства, конкурентоспроможне підприємство.
Формат курсу	очний, заочний, дистанційний
Навчальні методи та техніки, які будуть	Проведення лекцій, практичних занять, консультацій, модулів.

використовуватися під час викладання курсу	
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретико-методологічні основи контролінгу. 2. Види та концепції контролінгу. 3. Сутність та значення інструментів оперативного контролінгу. 4. Значення прогнозування, планування та нормування в системі контролінгу. 5. Стратегічний аналіз, його місце в системі контролінгу. 6. Бюджетування як інструмент оперативного контролінгу. 7. Організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу на підприємствах. 8. Контролінг залучення інвестицій та формування креативних інвестиційних проєктів. 9. Бенчмаркінг, як інструмент контролінгу. 10. Контролінг в системі генерування й прийняття управлінських рішень.
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру оформляється за підсумками навчання
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з економічної теорії, основ підприємництва та інших економічних дисциплінах, які студенти вивчали протягом навчання на ОКР бакалавр першому, другому та третьому курсах (макро- і мікроекономіки, теорії підприємництва та інших), розуміння джерел наукової бази з контролінгу.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентації, спільні розробки, інтерактивні методи (дискусії, діалогова форма набуття знань, суб'єкт-суб'єкту взаємодію, обговорення складних дискусійних питань і проблем, аналіз і діагностика ситуації).
Необхідні обладнання	Мультимедійний пристрій, комп'ютер, Інтернет, доступ до платформ Microsoft Teams та Zoom. Роздатковий матеріал, навчальні посібники, монографії, наукові публікації.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Бали нараховуються за наступним співвідношенням: модульне (контрольне) опитування – 2-а модулі по 30 балів; виступ на практичному занятті – 5 балів, участь в обговоренні питання, в дискусії, суттєве доповнення (залежно від змісту та наповнення) до 3-х балів; підготувати тези чи есе і текст фіксованого виступу на задану тему (5 хв.) за умови дотриманням всіх вимог 10 балів; виконання індивідуальних практичних завдань (10 балів за кожне завдання).</p> <p><i>Академічна доброчесність:</i> усі види робіт студенти мають виконувати самостійно і добросовісно. Під час виконання письмових модульних (контрольних) робіт – використання навчальної літератури, списування,</p>

	<p>взаємне консультування, втручання в написання робіт іншими студентами є прикладами можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування, незалежно від ступеня обману.</p> <p><i>Відвідування занять є важливою умовою успішного навчання. Студенти повинні відвідувати лекції та практичні заняття, а також зобов'язані дотримуватися строків, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених дисципліною.</i></p> <p><i>Література.</i> Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p><i>Політика виставлення балів.</i> Ураховуються бали, набрані під час тематичного контролю на практичному занятті, модулів, виконання індивідуальних практичних завдань і підготовка тез чи есе на задану тематику. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку</p>	<p>У чому полягає сутнісна характеристика терміну контролінг?</p> <p>Якими причинами обумовлено виникнення і розвиток контролінгу?</p> <p>Поясніть етимологічне значення терміну „контролінг”?</p> <p>Визначить передумови формування та розвитку контролінгу як інформаційної системи?</p> <p>Чи можна ототожнювати поняття „контролінг”, „контроль”, „управлінський облік”?</p> <p>Проаналізуйте визначення терміну „контролінг”, що надані різними дослідниками?</p> <p>Розкрийте сутність поняття „концепція контролінгу”, визначте основні її елементи?</p> <p>Визначте значення контролінгу в управлінні підприємством?</p> <p>У чому полягає основна мета контролінгу?</p> <p>Обґрунтуйте визначення об'єкту контролінгу?</p> <p>Розкрийте завдання функціонування контролінгу?</p> <p>Які функції притаманні контролінгу?</p> <p>Розкрийте зміст функцій контролінгу та взаємодії його основних елементів.</p> <p>Назвіть види контролінгу? Охарактеризуйте їх.</p> <p>Дайте порівняльну характеристику оперативного і стратегічного контролінгу.</p> <p>Розкрийте процес інтегрування контролінгу в систему управління підприємством.</p> <p>Визначте місце контролінгу в системі управління підприємством.</p> <p>Визначте принципи організації служби контролінгу?</p> <p>Дайте порівняльну характеристику централізованій та децентралізованій службі контролінгу на підприємстві.</p> <p>Розкрийте сутнісну характеристику терміну „бюджет”. У чому відмінності понять „план” і „бюджет”?</p> <p>Яка роль бюджетування як елемента інструментарію контролінгу?</p> <p>Перелічить види бюджетів і охарактеризуйте сфери їх застосування.</p> <p>Охарактеризуйте етапи розробки бюджетів.</p> <p>У чому полягає необхідність і значимість бюджетування?</p>

	<p>Прокоментуйте загальну схему складання та реалізації бюджетів на підприємстві. На чому ґрунтуються альтернативні варіанти бюджетів підприємства? Розкрийте особливості складання бюджету продажів та виробництва продукції на підприємстві. У чому специфіка складання бюджетів прямих матеріальних і трудових витрат на виробництво продукції підприємства? Охарактеризуйте інструментарій оперативного контролінгу. Яка мета аналітичного бюджетування на підприємстві? Яка мета і значення аналізу результатів за відхиленнями? Дайте характеристику видів відхилень, що застосовуються в оперативному контролінгу. Які показники застосовуються для оцінки ефективності управління підприємством? Які показники застосовуються для оцінки успіху і продуктивності діяльності підприємства? Назвіть основні методи оперативного контролінгу. Поясніть порядок розрахунку виробничого левериджу та значення цього показника в методиці оперативного контролінгу.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості вивчення курсу буде сформовано після завершення курсу.